

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Lausunto: HE 132/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua käsillä olevasta hallituksen esityksestä.

Yleisnäkemyks esityksestä

Pidämme esityksen tavoitteita ja ehdotettuja ratkaisuja yleisesti ottaen kannatettavina. Eriytyisen tarpeellinen on ehdotus, joka mahdollistaisi ulkomaalaisten henkilöiden etärekisteröinnin ja helpottaisi heidän asiointia suomalaisen henkilötunnuksen avulla Suomessa. Tämä edistäisi työhön johtavaa maahanmuuttoa. Kannatamme myös uutta yksilöintitunnusta, joka luo pitkällä tähtäimellä perustaa yhteiskunnan pehmeän infrastruktuurin kehittämiseksi.

Ulkomaalaisten etärekisteröintimenettely

Kannatamme ja kiirehdimme ulkomaalaisten etärekisteröintimenettelyn toteuttamista ja käyttöönottoa. Etärekisteröinnin kautta ulkomaalainen henkilö voisi rekisteröityä väestötietojärjestelmään mobiilisovellusta hyödyntäen jo ennen Suomeen saapumistaan. Etärekisteröityvä henkilö saisi suomalaisen henkilötunnuksen ja digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavan lain perusteella myönnettävän ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen, joiden avulla hän voisi nykyistä nopeammin ja helpommin aloittaa kiinnittymisen suomalaiseen yhteiskuntaan.

Maahan tulevan työntekijän ja työllistävän yrityksen kannalta etärekisteröinnin mahdollistaminen ei vielä riitä. Olennaista on, että viranomaiset sallivat asiointin käynnistämisen ja aina kun mahdollista myös läpiviennin etärekisteröintiin perustuen.

Ulkomaalaisten työntekijöiden tulisi esimerkiksi voida saada veronumero kokonaan etärekisteröintiin nojautuen, jotta heille voidaan tilata rakennustyömailla ja telakka-alueilla vaadittava kuvallinen tunnistekortti valmiiksi jo ennen maahan saapumista. Vastaavia esimerkkejä työperäisen maahanmuuton ja maahan asettumisen prosessien ketjuttumisesta on lukuisia. Prosessien kokonaisuus toimii vain, jos kaikki toimijat ottavat etärekisteröinnin käyttöön.

Esitys ei ota kantaa etärekisteröintiprosessin enimmäiskeston tai automaation tasoon. Etärekisteröinti palvelee tarkoitustaan parhaiten silloin, kun se mahdollistaa reaaliaikaisen itsepalvelun siten, että sovelluksen avulla väestötietojärjestelmään rekisteröidyt tiedot ovat viiveettä käytettävissä viranomaisten ja muiden toimijoiden palveluissa. Ehdotusta tulisikin

täsmentää etärekisteröintiprosessin automaattisen toteutuksen, enimmäiskeston ja asiakasläpinäkyvyyden osalta.

Teknisellä ja lainsäädännön toimeenpanon tuella on pyrittävä välttämään tilanne, jossa viranomaiset lykkäisivät etärekisteröinnin käyttöönottoa tai edellyttäisivät tarpeettomasti palveluissaan kasvokkaisella tunnistautumisella vahvistettua VTJ-identiteettiä. Digitaalisen tunnistamisen teknologia ja sääntely kehittyvät nopeasti ja vähentävät oletettavasti kasvokkaisen tunnistamisen tarvetta tulevaisuudessa. Onkin tärkeätä, että suomalaisten viranomaisten menettelyt ja prosessit ovat tältä osin ajan tasalla.

Uusi yksilöintitunnus

Kannatamme ehdotusta luoda väestötietojärjestelmään henkilötunnuksen rinnalle henkilötietoriippumaton yksilöintitunnus. Yksilöintitunnus olisi laajasti saatavissa väestötietojärjestelmästä ja sen käyttöönotto olisi ehdotuksen mukaan vapaaehtoista. Kukin organisaatio saisi siten itse päättää, ottaako se yksilöintitunnuksen omassa toiminnassaan käyttöön henkilötunnuksen rinnalle tai sen sijaan. Tunnusta ei luovutettaisi rekisteröidyn tunnistamistarkoitukseen.

Yksilöintitunnus olisi käytettävissä myös niillä toimialoilla, joilla ei ole mahdollisuutta nykyään käsitellä henkilötunnuksia. Yksilöintitunnuksella olisi näin mahdollista korvata myös organisaatiokohtaisten tunnusten käsittelyä, mikä on mielestämme merkittävä parannus nykytilaan.

Moderni yksilöintitunnus on olennainen tekijä valtion takaaman digitaalisen identiteetin hallinnassa ja potentiaalisesti merkittävä digitaalisen talouden ja luottamuspalveluiden perusta. Tunnuksen avulla olisi mahdollista kytkeä tietyn henkilön henkilötiedot yhteen rekistereissä ja niiden välillä. Hyvin tehtynä ja järkevästi aikataulutettuna se luo edellytyksiä turvalliselle ja joustavalle tiedon jakamiselle ja käsittelylle, johon perustuen voi rakentua arvokkaita palveluita ja uutta liiketoimintaa.

Kannustamme yksilöintitunnuksen jatkokehityksessä ja käyttöönotossa määrätietoisia toimia ja kaikille toimijoille läpinäkyvää kehityspolkua. Tämä kannustaisi niin julkisia kuin yksityisiä organisaatioita korvaamaan henkilötunnuksen yksilöintitunnuksella normaalin järjestelmäkehityksen ohessa, jolloin käyttöönoton kustannukset olisivat vähäisemmät.

Kunnioitavasti

Teknologiateollisuus ry

Joonas Mikkilä
johtava asiantuntija